

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom posla
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolni
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Še enkrat porusovanje.

Slišali smo 13. sušca iz nekega dopisa iz Petrograda v liberalnem listu besede: „Nobena vera in nobena narodnost v Rusiji preganjanja ne trpi“, in padala je toča na glave taci, ki bi se predrznili nasproti trditvi. Drugi pa pišejo o „porusovanji“, ktero se godi nekaj s kozaškimi knutami, nekaj pa z ruskimi rublji. „Reform“ pripoveduje, s kakim očesom to reč liberalci gledajo. Pravi, da je v tem velika razlika, ker eni se ozirajo na te vspehe ruske vlade s škodoželjnostjo, drugi pa z milovanjem. Tudi verjame, da porusovanje dela velike korake, na kar smo pa že v zadnjem spisu odgovorili in omenili, da po dopisu iz Varšave je odpadna deputacija, ki se je bila šla za svoje sprejetje v razkolstvo caru poklanjat, ali morebiti raje rublje sprejemati, da ta deputacija je število odpadnikov za 99 odstotkov pretirala! Rusija meni, da porusovanje, zlasti Rusinov, ji je pomoček, da Poljstvu kite podvezuje. Ta trud pa je prazen. Dokler Poljstvo živi, ostanejo Poljci in katoličani, in bodo zoper Rusijo še bolj razkačeni, ako jim bode Rusija zatirala ne le narodnosti, ampak tudi njih vero.

Kar pa tiče zgubo katoliške cerkve po odpadu zedinjenih Grkov, meni tudi „Reform“, da ne po številu in ne po duhu ni tolika, kolikoršno popisujejo liberalci. Pravijo, da Rim na Ruskem zgublja milijone privržencev. To pa je nezmerna prisiljava, pravi „Ref.“. Odpad, o katerem sedaj govorimo, se godi le v pravem Poljskem kraljestvu, in tam je bilo po štetvi l. 1860 k večjemu 280.000 katol. Grkov. Na

Ruskem se jih je štelo do 2 milijonov, zlasti po Voliniji, Litavi in beli Rusiji, ki so se bili pa že l. 1839 na sinodi v Polocu od Rima odtrgali. Tedaj je bôsa, da papež ravno to dobo na milijone duš zgubljuje.

Dalje pravi omenjeni list, da zedinjevanje grške z latinsko cerkvijo se je bilo v florenškem cerkvenem zboru l. 1439 sploh le močno nepopolnoma dovršilo, ter je le majhen del zedinjenju zvest ostal. Toda kaj se pečajo liberalci za zgodovinske dogodbe pri svojem modrovanji. Oziroma na porusovanje zedinjenih Grkov na Poljskem se sploh prav čudno vedejo in so polni protislovja. Kolovodje Rusinov, ki k rusovstvu odpadajo, slovesno trdijo, da odpadajo zaradi dogme nezmotljivosti. Vkljub temu liberalci (dunajski) obžalujejo ta odpad; hvalijo pa odpad k tako imenovanim „starkatolikom“ in želé, da bi se ta odpad prav močno razširil, akoravno se le-ti štljuje, da so iz enacega vzroka odpadli! Ti „čudno značajni liberalci“ tedaj Rusiji nasproti dopuščajo dogmo nezmotljivosti; sicer pa jo povsod pobijajo!

Da ruska vlada katoliške Rusine z denarom k rusovski državni cerkvi spreobrača in odpadnike bogato obdaruje, to obsojajo naši liberalci (govori „Reform“) kakor samosilno dejanje; da pa Bismark pruske katoličane z drakonskimi postavami, s preganjanjem in globami k odpadu od papeštva prisiliti hoče, one pa, ki se priznavajo za pruske „državne katoličane“ (odpadnike), hvali in obdaruje, to ravno tisti liberalci hvalisajo za častljivo dejanje liberalizma.

Eden dunajskih listov je prišel k spoznanju, da Avstrija, ko bi tudi ne hotela, bi morala biti „rimska“, ravno ker je Rusija tako

zagrizeno „zoper-rimska“. Tedaj razkolniški Rusiji bodi Avstrija lepo rimska; protestanški Prusiji nasproti pa ne le bodi rimska, temuč ravno nasproti: zoperkatoliške Pruse naj do dlake natanko posnema! Iz sovraštva do Rusije naj Avstrija katoliško vero brani; toda iz prijateljstva do Prusije naj ne le dopušča in hvali preganjanje katoliške cerkve, temveč naj jo tudi v lastnih svojih deželah sama preganja, da se ne bega ljubeznjiva prijateljska harmonija z mnogoljubljenim in ljubezni vrednim knezom Bismarkom!

O kolika nesrečna smešnjava in divjaštvo duha in občutkov gospoduje te liberalce! Kaj vse zahtevajo od svobodne Avstrije! Zoper Rusijo naj papeštvo brani, za Italijo pa bodi garibaldovsko-zoperpapeška; iz prijateljstva do Turčina naj gori za profeta Mohameta, iz ljubezni do Bismarka naj pa pripoznava despotiško pravilo: „Čegar je dežela, tega je vera;“ iz božanja do liberalizma bodi brezverska, in v prid „proste véde“, kakor se uči na dunajski pedagogiji, pa ateistiška (brez Boga)!

Kdaj vendar se bode ta divja zmešnjava že vravnala in zjasnila? vpraša „Reform“. Odgovor na to je prav lahak, namreč: pri sedanjem liberalizmu nikoli ne. Liberalizem je brez značaja, brez doslednosti, brez poštenja in postavnosti, ker je brez podlage, in brez podlage je, ker je brez vere in brez Boga.

Eden umnih mož o dandanašnji duševni bolezni pravi: „Veliko je razdjanih duhov, ki nimajo nikakoršnih načel več; kar je danes resnica, bode jutri laž; ne eno stalo več ne ostane trdno in zares izkoreninjeni um omahuje med „za“ in „proti“ in si neprenehoma nasprotuje, ko meni, da vedno sam sebi zvest

Podlistek.

O šolah kot delavnicah božjega duha, ali svetega duha.

(Govor Herderjev.)

Naši predniki so zvali šole delavnice božjega duha; starinsko ime; in morda se kdo čudi,* da da ga v naših časih ponavljam in ne govorim raji o svetišču Apolona, vil in gracij. A to ime, prav razumljeno, izrazuje tako plemenito reč, in sicer mnogo bolj resnično in zvesto, nego jo zamorejo značiti vsi oni poganski izrazi: svetišče Apolona, vil in gracij.

Duh božji se je zval, kakor znano, od najstarejših časov sem kretavna, silna naravska moč, ono živo gibanje, ki deli stvarjem življenje, ki s svojo delavnostjo njih življenje vzdržuje, njih moči krepi in pospešuje. Duh božji bil jim je v človeških dušah vsaka prežlahtna

moč, ko se javlja v polnem vživanji svoje bitnosti na najizvrstnejši način. Duh božji naposled imenovala se je ona neprenehljiva namera človeka, da postaja vedno popolnejši, jasnejši v razumu, čistejši v srcu, krepkejši v volji, prost notranjega očitjanja, božanstvu bliže, njemu soroden, po njem izobražen. Najlepši izreki in spomini k temu se nahajajo v knjigi pisanej od božjega duha — v bibliji, — ki bi nam bili mnogo prijetnejši in mikavnejši, ako bi je čitali z jasnim očesom in dobro voljo brez mrzenja in predsodka, v onem duhu, v kojem so pisani. Naj mi bo dovoljeno, na kratko to obrniti na šole, in stari izraz: šole so delavnice duha božjega ali sv. duha, ne le opravičiti, nego ga tudi krščanskim šolam kot njim najbolj lastnega in primernega vindicirati.

1.) Kar je rojeno od mesa, je meso; to se pravi, ni le slabo in medlo, nego hrepeni tudi po nasladnosti, po zgubi in po potratu časa, po navzetih navadah, nagibih in poželjivosti; duh mora se mu izobraziti, v njem kakti po novem porodu vzbuditi, da spoznava žlahtnejši vžitek od vžitka poltenosti, žlahtneje svrhe življenja, nego je zguba in potrata časa, da

mu vaja v tem postane navada, in da se čuti v tem višem lepšem nagonu kakti nova viša stvar veselega, prostega, delavnega in srečnega. Vsi znamo, čas otroških in mladeniških let je najlepši čas te npravne omike in preobraženja, da postane iz male kakor človeške živali človek, iz sužnja počutkov prevdarjajoče, samodelavno bitje. Vsa odgoja meri tje, ali bi saj morala meriti, da podeli človeku to notranjo moč, to notranjo modrost, to čisto oko, ta jasni razum — svetega duha, brez kojega so vse pridobljene znanosti in spretnost prazna pritiklina ali orodje k pogubi. Kako lepo podaja se otroku, mladenču vsaki sled npravne odgoje, kojo na njem zapazimo! Najde li se prijaznejše čelo, lepše oko od onega, v kojem biva spodobnost in sramožljivost, odkritosrečnost, zaupnost, skromnost in ljubezen — duh božji! Najde li se lepša milina obraza in udov, nego če so s čisto nedolžnostjo, s pohlevno dopadljivostjo kakti z oljem radosti za najlepšo delavnost maziljeni in se vsaki dan maziljijo! Izrek onega hebrejskega mladenča, v kojem je bival od mladosti božji duh in mu pokazal v spodbujo veselo bodočnost njegovega življenja: „Kako bi mogel kaj nevred-

*) Ako bi se kateri poslanec v našem državnem zboru tega imena poslužil, gotovo nastalo bi homersko krohotanje.

ostane... Kako pa bi bilo moč take duhove ozdraviti? Meni je znano le dvojno zdravilo: ponižnost in odkritosrčna ljubezen do resnice. (Nik. J. Laforet: der moderne Ungl. str. 197.) — Toda sedanji liberalizem je za ti neogibljivo potrební kreposti nezmožen ker obe zaničuje. Od tod njegova neozdravljivost.

Taka pa je zlasti pri duhovih, katerim je vera le pomoček za politiške namene, ne pa to, za kar jo je Bog razodel. Taka je pri ljudeh, katerim velja njihov lastni stokrat šepavi um več kot od sv. Duha vladana cerkev in njen poglavar. Tako je pri liberalcih, kateri so odpapli od Boga in od vere, katerim so torej nekteri, v katerem koli oziru samopridni časni nameni, cilj vsega truda in pehanja, ker so v svoji mesenosti na večne namene pozabili. Vse njih počenjanje je „sofisterija“, lažnjivo umovanje, s katerim išejo opravičevati laž, ki so jo postavili na prestol, s kterega so vrgli resnico, ktero sovražijo. „Kar sofista karakterizuje, je zaničevanje resnice.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. maja.

Avstrijske dežele.

Na Dunaju delajo velike priprave, da bodo cesarja vrnivšega se iz Dalmacije sijajno sprejeli.

V Gradcu so se razsajalci pomirili, ko jim je policija krepko stopila na pete. Za soboto in nedeljo je bilo napovedano, da bodo delavci ponavljali rogoviljenje, pa njihov vodja Tavšinski jim je v nekem oklicu svetoval tako malenkostnih demonstracij se ne vdeležiti. Tudi so delavci sami sprevideali, da bi jim rogoviljenje ne koristilo, ampak le škodovalo, ker bi se njihovo društvo potem gotovo razrešilo. Vlada namreč je bila neki zažugala oklicati obležni stan, vsučilišče zapreti, župana pa odstaviti, če se škandali ponové. Župan se je res kaj čudno vedel, in je Alfonsu, ki mu je priporočal skrbeti za red, neki odgovoril, da si to prizadeva že tri dni, pa da Alfons in žena njegova sta napadov kriva sama! Svetoval jima je, da naj ostaneta doma, ali še bolje, da naj zapustita Gradec! Nekteri listi res poročajo, da Don Alfons se je že preselil v Solnograd. „Ko je bil nastal prvi

škandal, piše se nam iz Gradca, je policija Don Alfonsa prosila skrivaj podati se domov, pa Alfons se je tega branil rekši: „Razsajalci naj prej odidejo, potem grem tudi jaz.“ In ko so se nekteri policisti ponudili, da nju hočejo spremiti, odgovorila je Dona Blanka: „Pojdite za unimi tam, ne pa za nama.“ „Tagespost“ je prej neprenehano hujskala in vojakom pa policistom očitala brezmernost, od petka pa se je sprevrgla in sodi drugače. Med razsajalci je bilo boje videti tudi mnogo penzijostov. Ker so se za soboto in nedeljo bali novega razsajanja, se je bila vojaška posadka pomnožila. Tudi se je govorilo, da Kuhn je postal civilni in vojni načelnik kakor nekdanj Koller v Pragi, in da Kubeck boje ne bode ostal cesarski namestnik, ker je pokazal malo odločnosti. Cesar namreč so mu bili neki že prej naročili varovati Don Alfonsa. Naš g. dopisnik pristavlja, da za te govorice dober ne stoji in da omenja le kar je slišal. A najveljavniši listi poročajo skoro praveneske reči in trdijo, da cesar so iz Dalmacije namestniku zaukazali, da morajo Don Alfonsa smatrati kot uda cesarske rodbine in brezozirno ostro ravnati z razsajalci, če se škandali ponové. Vsled tega je bil šel ces. namestnik k Don Alfonsu ter izrazil mu svoje milovanje. Na Dunaju in tudi v Gradcu so mnoge veljavne osebe podpisale svoja imena na polo papirja v znamenje nevolje svoje, da se je svaku cesarjeve rodbine delala taka sramota. Upajmo, da se bode reč strogo in natančno preiskovala in da bode prišlo na dan, kdo je dal prvi povod temu škandalu, ki pred vsim svetom sramoti svobodno Avstrijo, kjer pa človek še v cerkev k sv. maši ne sme iti, kadar bi hotel!

Vojaščina in bogoslovje. V mariboru v semenišču je 37 bogoslovcev. Med temi je 16 vojakov; eden — g. Podhostnik — je dekoriran z vojno medalijo, ker se je 1866 vdeleževal laško-avstrijske vojne. Trojica bi mogla — ako cesar dovoli — biti letos svečena; od teh pa je dvojica ravno zdaj zvana k vojaškim vajam!

O Staročelih je „Tagesbote a. B.“ raznesel novico, da hočejo po vrnitvi cesarjevi na Dunaj poslati deputacijo 8 mož, ki bode cesarju naznanila, da hočejo vstopiti v deželni zbor ter prosila jih potegniti se za česke zadeve. „Politik“ piše, da človeku, ki je raztrosil

to laž, bi bil silno potreben živinski zdravnik, da bi mu menda s krampom na čelu puščal. — Ker je ustavoverni deželni odbor zidanje narodnega gledišča iz političnih vzrokov izročil mladočeske družbi, so nekteri gospodje, ki so bili za narodno gledišče podpisali zdatne zneske, v „Politiki“ objavili, da te zneske darujejo družbi Bubenček-Čermakovi za zidanje drugega českega gledišča. V omenjenem oklicu pišejo: „Lani smo podpisali denarno podporo s to pogojo, da se v glediščini stavbeni odbor, kakor je pošteno, privzamejo nekteri možje staročeske stranke in deloma tudi njeni voditelji. Pa mladočeska svojat, ki si je prilastila pravico zidati gledišče, nas ni hotela poslušati, marveč nam je v svojem listu odgovarjala še s psovkami ter bolj čislala pomoč vstavovrne stranke, kakor pa privatne od českega naroda ponujane ji darove.“ „Nar. Listy“ zaradi tega že tarnajo, češ, da novega gledišča ni čisto nič treba; pa „Pol.“ jim odgovarja, da naj jih to ne skrbi, ker sami dobro vedo, za koga zidajo.

Hrvaški poslanci so se 29. p. m. iz Budapešte vrnili domu, ban pa se je v soboto podal tje, ker so ga vladni krogi že komaj pričakovali, nadjaje se, da bode hrvaške vladi ne posebno prijazne poslance nekoliko obdelal.

Ogerski kupčijski minister je vsem poštanim direktijam, razun zagrebški, razposlal ukaz, da vradni jezik pri vseh poštah je madjarski, in da vsa pisma do nižjih poštah uradov, privatnih oseb, in na Dunaju bivajočih direktij avstrijskih železnic in donavske parobrodne družbe, morajo biti madjarska. Z avstrijskimi vradi pa, z zagrebško pošto direkcijsko in začasno tudi s poštami vradi na Reki in vojaški granici smejo vradovati nemški! V prihodnje se bode tudi gledalo, da bodo vsi poštini uradniki zmožni vradnega jezika v govoru in pisavi. To je madjarska ravnopravnost! Nemcev se nekoliko bojé, drugih narodov pa čisto nič ne.

Vnanje države.

Pruski kralj je dovolil, da se samostanska postava predloži zbornici poslancev. Nekteri listi so poročali, da se je stari Viljem dolgo časa branil to privoliti, a Bismark ga ima tako v svoje oblasti, da mu ne odreče nobene. Največ izda žuganje, da bode sicer odstopil, če se ne spolni njegova volja. Viljem

nega storiti in grešiti zoper Boga, zoper najsvetejše, kar je v meni?“ ima tako lepoto in moč v sebi, da zamore mladenčca, ki to svetost ima v sebi, ki se kot svetišče božjega duha spozna, ohraniti vsega nevrednega, nizkega, slabega.

Kako naj bi pa kaj nevrednega počel, in zoper žlahtneje čutstvo v svojih prsih grešil? Vsi odlični ljudje so imeli v sebi to žlahtneje čutstvo, kar ravno jih je odlikovalo pred navadnimi ljudmi, ter varovalo vsega nevrednega, grdega in nesramnega. Bilo je njih branilo in varstvo, njih svetnik in čuvaj, njih svareč prijatelj, njih zapovedujoč demon, ki jim je kazal mesto široke ceste bohotne domišljije in poželjivosti ozko pot, ozka vrata slave in dopadajenja pri Bogu in ljudeh, jim ne le kazal, nego jih tudi priganjal, to pot hoditi, vrata prodreti — mogočen, oživljajoč, miren duh, duh neprenesljivega zboljševanja samega sebe, duh modrosti. On ne zahaja, pravi ona stara lepa knjiga v zlobno dušo; on ne biva v telesu, oskrunjenem od hudobij. Sveti duh, ki prav misliti uči, umika se hudobnežem in je prepušča kazni, ktero si sami naklonijo, ker nikdar ne ostanejo brez kazni: kajti Bog je

svedok vseh misli in pozna vsa srca, in sliši vse besede.

Ne dozdeva li se nam, ljubi mladenči, da je v tem smislu za šole plemenito ime, imenovane biti „delavnice svetega duha“, in kar se imenujejo, tudi biti ali postati? Kaj hasnijo vse vednosti brez pravov? Kaj pomagajo vse pridobljene znanosti brez blagega srca? Vsi vemo, da se očita našim časom, da se ne izrazuje, kakor v starih in najstarejših časih, naša modrost v življenji in da se iz pravov izhajaje ne povrača na nrave. Ona biva pri nas bolj v glavi, nego v srcu, in navadno bolj naš pomnež bogati, nego izobrazuje način in navado našega mišljenja. Neizmerna gizdavost v vednostih, njih skoro nedogledno pomnoženje nas je napravilo sužnje znanja, često brez vse samo-omike; kako marsiktera duša se je vtornila v prevarljivem oceanu mnogo- in vsega-vedstva pri Scili, pri Karibdi ali celó na gladkih valovih! — O povrni se duh božji starih i najstarejših časov! ko je bila modrost še vaja, učenje še modrost! Vrne se posebno v šole! V naših časih, ktere čaka za šolami na akademijah često prepusta, predivja zmešnjava „lastnik Jaz + Ne = jaz + z Jaz“ in rjojenje

grdih, neotesanih preprirov. Nabira li se grozdje in po trnji? Vsako dobro drevo prinaša dobro sadje; po sadji spoznamo drevo; po pravih in dejanjih spoznavamo modrost, kakošnega duha da je. Ali je ona modrost od zgoraj, ki je, kakor pravi Jakob, čista, miroljubna, mila, polna dobrega sadu, nepristanska in brez hlimbe? Ali ona druga dušna, demonska modrost, ktero značijo: zavist in prepri, nered in ničemurne zlobne reči? Duh božji vrni se v šole in položi dober temelj v mladeniških srcih, izobrazi v njih trdni, čisti značaj, ki se ne da zapeljati po razuzdanej nenravnosti, neotesanej predrznosti, preradovednej sitnosti, ki se potika sedaj v tolikih spisih; nego ki na samem sebi trdno stoji ter ne omahuje. Naj se vrne in naj biva v šolah našega kraja, kjer je, kakor nihče tajiti ne more, toliko prilik k zgubi in potratu časa in k onej predrznosti, ki se na ravnost odpove dostojnosti in npravnosti. Od mladih nog, od znotraj prešinaj nas duh božji; kajti od zunaj živimo dandanes v nezdravem zraku, v gnjusnem demonskem svetu.

(Konec sledi.)

pa le predobro ve in čuti, da le železna roka Bismakova zamore še nekaj časa njegovo kraljestvo skupaj držati, zato ga ne sme izpustiti iz službe. Po njegovi smrti, misli menda Viljem, naj trava raste ali ne, da le njemu ostane slava, da Nemčija je pod njegovo vladno postala najveljavnejša država. — Poljake hočejo Prusi popolnoma zatreti. Na Poznanskem so bili že zdavnej zaukazali, da učni jezik ne samo na višjih, ampak tudi v ljudskih šolah mora biti nemški. Poljake je ta ukaz silno razkačil, in njihovi poslanci so se zaradi tega v zbornici poslancev pritožili ter zahtevali, da se ta ukaz odpravi in namesto njega materni jezik vpelje za učni jezik. Ponemčevalna večina bode ta predlog gotovo zavrgla, pa Poljaki bodo imeli vsaj priliko pretresati ravnanje pruske vlade, ki hoče zatreti tudi vse privatne šole poljske.

Španski kralj Alfons se hoče te dni podati na severno bojišče ter se povsod s Karliski vdariti. Če mu le zopet srce ne bode padlo v hlače kakor prvokrat. Tudi Cabrera bode zopet poskusil svojo srečo, dasi so undan celo sovražniki pripoznali, da Karliskom ni treba čisto nič bati se ga. Francoski list „Univers“ poroča, da tudi Napoleonov sin se hoče s svojo materjo podati na Španjsko in je vlado francosko že vprašal, če sme popotovati v Bayonne in od ondod na ladiji prepeljati se na Španjsko. Alfonsu potem vsaj ne bo dolgčas, ko bode imel tovarša.

Iz Turškega se piše v „Schles. Ztg.“, da iz bosne in Hercegovine pred turško silo beži, kar more. Premožnejše kristijanske družine so pobegnile v Dalmacijo, revnije pa v Črnogoro, kjer je knez daroval veliko denarja, da se preskrbijo s stanovanjem in drugimi potrebnimi rečmi. Pa ne samo kristjani beže iz teh dežel, še celo Turki se umikajo, ker jim je nemogoče plačevati davke, ktere turški trinozi od njih tirjajo. Dežela je sama po sebi rodovitna in bogata, pa od Turkov že čisto odrta in izmolzena. Vlada turška je od Črnogorcev tirjala, da naj begunce pošlje nazaj, kar je pa odločno odrekla, ker doma jih zadene gotova smrt.

Cesarjevo popotovanje.

V Dobrovniku so se cesarju 29. p. m. med drugimi poklonili tudi nekteri škofje in duhovniki iz Albanije ter so bili tudi povabljeni k velikemu kosilu. Na desnici cesarjevi, je sedel ruski častnik Boyle. Cesar so napili na zdravje predragega brata in prijatla svojega, cara ruskega, kar je generalkonsul Jonin nemudoma sporočil v Petrograd caru, ki se je telegrafično prav pristrčno za to zahvalil. Tudi to je razveselilo Rusko, da so cesar ruskim činovnikom podelili avstrijske rede. 30. aprila so cesar obiskali otok Lakromski, kjer je posebno rad bival rajni njihov brat Maksimilijan. Vrnivši se z Dubrovnika obiskali so vojaške kosarne, šole, cerkve, novo mestno hišo pa ječe. Popoldne so gledali, kako se je neka nova ladija spustila v morje. Tudi so se peljali spremljani od mnogih ladij v omlaški zaliv, kjer so ogledali mlino pa stiskavnice za olje. Na večer je bil Dubrovnik razsvitljen, v gledišči pa je bila slovesna predstava, ktere so se vdeležili tudi cesar, ki so bili od nazočih navdušeno sprejeti.

Izvirni dopisi.

Hrvaška, 1. maja. Pri nas je zdaj najvažnejše dnevno vprašanje obnašanje, naših

poslancev v Pešti. Kakor je iz časopisov znano, začeli so Madjari druge ogerske narodnosti neusmiljeno preganjati. Slovaki so izgubili svojo slovaško matico in ravno tako bodo tudi brž ko ne zgubili Srbi svojo, kajti liberalna ogerska vlada jo je že začela daviti. Ravno tako bi delali z Rumuni, da jim nimajo kaj vzeti. Dokler so Madjari Slovake, Srbe in Rumune gnjali, molčali so Nemci, kajti oni tako nimajo srca za nesrečnega Slovana. Zdaj pa je vrsta prišla tudi nanje. Vsi činovniki na ogerskih železnicah morajo znati madjarski, ali pa bodo odstranjeni. Kakor da si s palico v sršenovo gnjezdo sunil, tako so vsi bečki listi začeli pikati Madjare. Dunajčani nimajo dosti psovka zoper to naredbo ogerskega ministra komunikacije. Ogerski časopisi pa tudi niso molčali, nego so svetovali vladi, da naj zabrani poštni debut vsem Ogerskej sovražnim nemškim časopisom. Kasneje so se vendar le premislili ter so začeli mirneje pisati, kajti sprevideali so, da bi jim ta prepis mogel mnogo škodovati. Po vseh teh dogodjajih pa je zagrmel hrvaški poslanec Pust s svojo interpelacijo radi madjarskega jezika na hrvaških železnicah.

Vprašal je ministra predsednika, obsega li naredba ministra komunikacije gledé madjarskega jezika tudi železnice v kraljevini hrvaške, in ako obsega, kako se bode opravičil dotični minister radi prelomljenja temeljnega zakona med Ogersko in Hrvaško kraljevino?

Le-ta interpelacija je Madjare malo osupnila. Ako morejo oni v Ogerskej druge nemadjarske narodnosti tlačiti, ne morejo oni tega v Hrvaške, kjer je hrvaški jezik za vse činovnike edini državni jezik; ako niso v Ogerskej druge narodnosti politične, je hrvaški narod političen, kakor madjarski. Zatoraj je ogerski minister komunikacije prelomil temeljni državni zakon ter zasluži obtožbo. Madjari pa gotovo ne bodo dali svojega velikomadjarskega ministra tožiti, nego bodo gotovo neugodno odgovorili na interpelacijo. „Obzor“ pa pravi, da znajo hrvaški poslanci, kaj imajo storiti, namreč zapustiti tak sabor, kjer se sveta pravica z nogami tepta. Krivi bodo izstopu Madjari sami, Hrvati pa morajo pred svetom pokazati, da se ne dajo gaziti, nego da se hočejo boriti za svoje pravice. Le-ta druga interpelacija, kakor tudi prva radi železnice, mogla bi zares biti vzrok, da preneha zveza hrvaško-ogerska.

11. maja gre hrvaški ban in zagrebški nadškof na Reko, da pozdravita tamkej našega kralja. Ban pojde po celem Primorju in tudi v svoj rojstni kraj. Pravi se, da bode Primorje prav slovesno se pripravilo za kraljev sprejem. Samo Reka, to erinjino jabelko, bode nekako čudna te dni. Ona ne bode niti hrvaška, kakor bi morala biti, niti madjarska, niti talijanska, kakoršna ni in ne more biti. Se ve, da bodo Madjari gledali, da pridejo iz Pešte velike osebe, da se bodo tukaj na nam Hrvatom ukradeni zemlji svojemu kralju poklonili. Ali mi se nadjamo, da bode iz Primorja toliko naroda privrelo v mesto, ako ga bodo Madjari pustili, da bode brž ko ne Reka kot hrvaško mesto se pokazalo. „Primorac“ piše, da je moral veliki župan reški svoj govor, s katerim bode kralja pozdravil, dati poprej cenzurirati reškemu gouvérneurju. Ta list pa na to samo vpraša, je li gouvérneur reški ali veliki župan reški večji gospod? Mi mislimo, da bi bila velika sramota za Hrvate, da bi madjarski gouvérneur govore hrvaške, s kterimi se hoče kralj pozdraviti, na hrvaški zemlji cenzuriral.

V Zagrebu se pojejo zdaj v gledališču samo opere, ker je celo dramatično društvo odšlo v Dubrovnik, da bode tamkaj v slavo

prihoda dalmatinskega kralja dalo nekoliko predstav. Piše se iz Dobrovnika v „Obzor“, da so Dubrovčani od veselja jokali, ko so zagledali zagrebško dramatično društvo pod vodstvom g. Šenoe in da so največji sovražniki Slovanstva hvalili izvrstne predstave tega društva. Vsega skupaj bodo predstavljali 15 iger v slavo kralju tri. Bog daj, da bi na teh klasičnih tleh hrvaške književnosti procvetela zopet v novi muza Talija, ki je v 16. in 17. stoletju slovela po celem svetu!

Domače novice.

V Ljubljani, 4. maja.

(Č. g. kanonik pl. Premierstein) je od vlade potrjen za uda deželnega šolskega sveta namesto umrlega g. Zavašnika.

(Nekrščansko.) Te dni je umrla v Ljubljani 83letna varhinja otrók, ki je bila že 53 let zaporedoma v hiši trgovca P—, ki je izmed hudih nemčurjev eden na Starem trgu. Pestovala invarovala je vse otroke P—ve, toraj morala je biti že domača v hiši, skoro ud rodovine. Ali čujte, kako je nemčur gospod P— (oče) ravnal s to svojo zvesto služabnico! Umrla je zvečer za vodenico, tedaj ne za kako kužno, nalezljivo boleznijo, a vendar je g. P— ni hotel v hiši trpeti, marveč je o poli dvanajstih po noči jo dal prepeljati k sv. Krištofu. Pravijo, da se g. P— mrličev zelo boji, kar mu je ranjki brat umrl, a to ni bil nikakoršen pravi vzrok, da je truplo svoje zveste služabnice tako naglo in še po noči iz svoje hiše spravil. Po vsem Starem trgu je to nekrščansko ravnanje vzbudilo občno nevoljo, vse je reklo, da g. P— zasluži očitno grajo zaradi tega. Ta reč ima pa še drugo stran. Nemčurji naši vedno govoré o toleranci ter natolcujejo nas, da smo nestrpljivi, sami pa tako delajo, kakor se tu bere. Dalje: kako hočete dobiti dobre posle, če z najboljšimi tako ravnate? Kdo bo šel k vam služiti, če se mu je bati, da boste še gorko truplo njegovo že iz hiše brnili? — Ta nemčur je tudi hud agitator svoje stranke. In vendar je obogatel po slovenskem občinstvu.

(Most) pred trnovsko cerkvijo se je večeraj vdrl.

(Pijanec) se je bil večeraj iz čolna zvrnil v Ljublanico pri frančiškanskem mostu, pa neki policaj ga je še o pravem času potegnil iz vode.

Razne reči.

— Ptujška narodna čitalnica bo imela v četrtek 13. maja redni letni občni zbor in sicer popoldne ob štirih. Dnevni red: a) Poročilo dosedanjega odbora o stanju in delovanju društva; b) volitev predsednika, 6 odbornikov in 3 namestnikov. Po volitvi društvena zabava.

Odbor.

— Okrajna posojilnica v Ljutomeru je izdala račun za l. 1874. Pregled kaže, da posojilnica je sprejela 68.091 gld. 63 kr., izplačala pa 44.155 gld. 73 kr. Tedaj ostane posojilnici 23.935 gld. 90 kr. in če se temu prišteje gotovina l. 1873 s 4968 gld. 3 kr. pa vrednost menjic na koncu l. 1873 s 53.957 gld. in vrednost inventara 400 gld., znaša premoženje društveno na koncu 1874. l. 83.260 gld. 93 kr., in sicer 2275 gld. 93 kr. gotovine, 80.585 gld. menjic, pa 400 gld. vrednosti inventara. Reservni fond je letos od 597 gld. 69 kr. narastel na 881 gld. 84½ kr. Iz tega je razvidno, da društvo dobro napreduje in želeti bi bilo, da bi se take posojilnice vstavile tudi v drugih krajih.

— Pogorele so po noči med 30. aprilom in 1. majem Mavčiče. Ogenj je vpepelil 23 posestev, ki so bila pa vsa zavarovana. Farovž in cerkev so otehi.

— Razpis učiteljskih služeb. Na Kranjskem. Na obojnem c. k. (m. in ž.) učiteljišču služba učit. za telovadbo; plača enaka učitelju na vadnici. Prošnje c. k. dež. š. svetu v Ljubljani do 15. maja. — V Toplicah pri Rudolfovem učit. služba z l. pl. 500 gld. in s prostim stanovanjem. Prošnje kraj. š. svetu v Toplicah do 5. maja.

Na ljudskih šolah v Planini, Podvelbu, Razdrtem, Premu, Trnovem in Postojni službe učiteljske, in podučiteljska v Senožecah z l. pl. 400 gl. in s prostim stanovanjem. Prošnje do konca maja pri c. k. okr. š. svetu v Postojni.

— Učiteljska spraševanja bila so v Ljubljani to pomlad od 19. do 27. aprila. Oglasilo se je k spraševanju 19 učiteljev in učiteljic, prišlo pa jih je le 17, in sicer 10 moških in 7 ženskih; med temi 5 za meščanske in 12 za ljudske šole. Med spraševanjem sta dva kandidata — eden za meščanske, drugi za ljudske šole — odstopila. Dve učiteljici ste bili pri spraševanju za slovenske ljudske šole in ste dobili spričali I. vrste; trije so dobili spričalo II. vrste za ljudske in dva II. vrste za meščanske šole; pet jih je dobilo spričalo III. vrste za ljudske in dva za meščanske šole; eden pa je dobil spričalo IV. vrste za ljudske šole. „Uč. Tov.“

— Ženske v vojaški službi. Pariški časopis „Rappel“ javi, da so oni dan sprejeli v Neckerovo bolnišnico 87 letnega starčka, bivšega častnika, kterega so kmalu spoznali za žensko. Doma je iz Bavarskega in izgubila je komaj 14 let stara očeta, polkovnika bavarske armade. Njen ded, baron Senkheim, je bil poveljnik jednega oddelka bavarske armade. Bavarsko je bilo tedaj spojeno s Francijo. Ded je hotel, da vstopi dekle v njegovo divizijo, in tako se je tudi zgodilo. Hitro je napredovala vdeleživši se bojov na Nemškem in Španjskem. Pri Waterloo je bila dvakrat težko ranjena; kmalu je okrevala ali tudi potem ne zapusti bolnišnice, opravljala je službo strežaja. L. 1830 je vstopila zopet v aktivno službo v Algiru, l. 1833 se proglasila za „Francoza“, da bi mogla dobiti pokojnino. Spričevala je dobivala izborna, kar dokazujejo pisma maršala Berthiera, Augereau-a, Sucheta in generala Duponta. Gospodičina Senkheimova ima krepek, mošk glas, sploh je podobniša možu nego ženi. — Dne 9. jan. je dala bolnišničnemu ravnatelju vse svoje papirje. — Skozi 41 let je vživala stara gospodična skromno penzijo osem sto frankov ter prejela od Napoleona III. zaslužno medalijo. — Razun tega je znano, da je mnogo ženskih zatajivši svoj spol vstopilo v vojaško službo. Tako na pr. je bila v avstrijski vojski gospodična Franciška Scanagetta. Leta 1794 je potovala kot osemnajstletna deva s svojim očetom iz Milana na Dunaj; namenila se je bila v samostan, njen brat pa bi bil moral iti v vojaško akademijo v Novem mestu. Toda njega ni nič kaj veselil vojaški stan, zato sklene sestra namesti njega vstopiti v akademijo. Sreča jima je bila prijazna, oče je boravil na Laškem in rodovina, kjer sta brat in sestra stanovala, jima je pripomogla k izvedenju tega naklepa. L. 1707 je postala gospodična zastavnik in pri obleganji Genove l. 1800 poročnik. L. 1801 je bila oproščena vojaške službe in dobila pokojnino, l. 1804 se je omožila s častnikom Spinijem, ki je l. 1832 umrl kot major. V visoki starosti je zamrla ta amazonka l. 1865 v Milanu.

Enaki dokaz hrabrosti in sesterske ljubezni je dala Katarina Maršalk-ova, ki je pred štiridesetimi leti v visoki starosti umrla v Libni. Rodila se je l. 1740. Oče ji je kmalu umrl kot vojašk dosluženeec, mati jo je poslala v Prago v službo. Med tem so vzeli njenega brata Ivana v vojake. Grozitev Ivanova, da se raje vtopi, nego da bi pri vojaki ostal, je bila povod, da se odloči Katarina postati vojak namesti svojega brata. Dali so jo k dragonskemu polku grofa Vacl. Kolovrata št. 6. Junaško se je borila v mnogih bitvah, ali naposled je bila v neki praski težko ranjena in pri tej priložnosti se je objavilo, kterega spola je. Marija Terezija ji je podarila srebrnjak v spomin. Izstopivši na to iz vojaške službe je bila povsodi prijazno sprejeta in še kot starica se je nemalo ponašala s svojim hrabrim vojevanjem v mladosti. Živila se je mnogo let s prodajanjem cvetic, po zimi pa je po malem kramarila. Vojaki praške posadke so ji bili v veliko podporo, in marsikak siv invalid se še danes spominja na „staro dragonko“, kakor so Maršalkovo sploh imenovali.

(„Slovan.“)

— Knjiga Sveto leto in odpustki, ktero je po nemški knjižici mil. knezoškofa Zwergerja, ki je že tretjič natisnjena, na svitlo dal gospod stolni dekan J. Zupan, se boče v soboto 8. maja, dobivala pri bukvozeih Šverljugi, št. 285, Ničmanu, Gerberju in Giontiniju. Obsegala bo 10 pól in bo veljala 30 kr. (Nauk o odpustkih je v njej točno pa prav po domače razložen.)

Eksekutivne dražbe.

7. maja. 3. Tone Konobel-novo iz Bukovja (380 gl.), — 3. Mat. Slejko-vo iz Bukovja (2380 gl.), obe v Postojni. — 3. Marije Lenasi-jeve iz spodnje Planine, — 3. Mat. Drenik-ovo iz spodnje Vasi (1440 gl.), — 3. Kat. Tomazin-ovo iz Divjaka (4832 gl.), — 3. Pavel Zemec-ovo iz Cirknice (585 gl.), — 3. Tone Merhar-jevo, — 3. Tone Jerina-vo iz zgornje Vasi (3070 gl.), — 3. Jak. Lenasi-jevo iz Cerkovske vasi, vse v Planini. — 2. Jož. Pestel-ovo iz Podgore (2985 gl.) v Ipavi. — 3. Jož. Fatur-jevo iz Bač (1200 gl.), — 3. Andr. Jagsetič-ovo iz Jasna (600 gl.), obe v Bistrici. — 2. Mat. Kralj-ovo iz Celin (120 gl.), — 2. Jan. Likar-jevo (1690 gl.), obe v Krškem. — 2. Jernej Turk-ovo (1640 gl.), — 3. Mat.

Frank-ovo (1221 gl.), obe v Ložu. — 1. Karol Urbanija-ve iz Mrzelce (892 gl.), — 1. Tine Poznič-ovo iz Prevoj (559 gl.), obe na Brdu. — 3. Tone Pregel-novo iz Ustja (1093 gl.) v Litiji. — 2. Tone Mesnarsič-ovo v Dobrem polju (605 gl.), v Rudolfovem.

8. maja. 3. Jož. Barič-ovo iz Dola (189 gl.) v Črnomlju. — 3. Jan. Leben-ovo iz Laz (4270 gl.) na Vrhniki. — 3. Jere Danič-ovo iz Velesovega (8875 gl.) v Kranju. — 2. Fr. Žele-tovo iz Hrastja (1495 gl.) v Postojni. — 2. Martin Jeke-tovo iz Rake (545 gl.) v Krškem. — 2. M. Zgon-ovo iz Radleka (890 gl.) v Ložu. — 1. Kašpar Lukmann-ovo iz Doba (691 gl.), — 1. Primož Majdič-ovo iz Moravč (400 gl.), obe na Dobu.

Na Štajarskem:

7. maja. Mih. Pogoršek-ovo, vrednost 2913 gld., potem Anton in Franc Klaužer-jevo pri sodniji v Kozjem.

8. maja. Alojz Nemec v Kjučarovcih, 5338 gld., — Terezije Tevec v Kupetincih, 810 gld.

10. maja. Jan. Reeber pri Zalogu 5191 gld., (tretjič).

12. maja. Jož. Gregorec v Rakovcih, 925 gld., — Matija Pinterič v Podgorici, 2350 gld.

14. maja. Jož. Rudman pri sodniji v Sevnici. — Katra Wostner v Lastniču, 1740 gld. — Karl Perko v Počici, 1140 gld. — Juri Stamper na Velikem Kogu, 3000 gld.

Telegrafične denarne cene 3. maja.

Papirna renta 70.45. — Srebrna renta 74.70. — 1860letno državno posojilo 111.65 — Bankine akcije 963. — Kreditne akcije 234.— — London 111.15 — Srebro 102.90. — Ces. kr. cekini — 5.26, 20Napoleon 8.88.

Prodaja se

na lepem prostornem kraju pri kantonski cesti pol ure nad Ljubljano:

**hiša s štirimi sobami, živin-
skim hlevom, podom, kozol-
cem in vodnjakom.**

Okoli hiše je lep sadni vrt in zemljišča nekaj čez 6 oralov. Na tem prostoru je tudi opečnica z dvema pečema in zemlja prav dobra za opeko.

Kaj več se zvé pri Jan. Kunovar-ju hiš. št. 15. v Dravljah, ali pa pri Lovr. Vodniku, kamnoseku v kolodvorskih ulicah v Ljubljani. (29—5)

Gabriel Piccoli, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, dunajska cesta,

(32—34)

priporoča slav. p. n. občinstvu sledeče uže občno znane zdravniške droge:

Anatherinova ustna voda in zobni prah.

Od vsake zobne in ustne bolezni obvaruje vsakdanje rabljenje moje ustne vode in mojega zobnega prahu. kajti ta dva produkta služita osobito za to, da se ojači zobno meso, da se odpravi gobasto zobno meso, da se brani zdravi duh sape in naravna barva zob, da se zavarujejo pred kostnim jedanjem, pred zobnim kamenom, ki je zobni glazuri tako nevaren. **Cena flaše ustne vode 60 kr., škatlja zobnega prahu 40 kr.**

Izleček iz Chine in Coke.

Najboljši dozaj znani želodčni likér; pospeši cirkulacijo, olajša prebavljivost, in poda različnim organom in členom novo moč in novo življenje. **Cena flaše 80 kr.**

Nezmotljivo sredstvo proti mrzlici,

gotovo zdravilo proti vsaki prenehalni bolezni. Vspeh mojega zdravila je pa izkušena istina, in vsak bolnik, ki bo sam na sebi to zdravilo poskusil, se bode vesel prepričal, da je najkrepkejšo in najgotovnejše sredstvo zoper mrzlico med vsemi dozaj znanimi. **Flaša velja 80 kr.**

Pravo norveško dorševo jetrno olje,

naravnost iz Bergena v Norvegiji naročeno. Posebno se rabi to dorševo olje proti revmatičnim bolečinam, protinu, pred vsem pa proti škrofeljnom proti sušici, kroničnim izpuščajem na koži in nervoznim bolečinam. **Cena originalne flaše 80 kr.**

Pravi Seidlitzev prah,

1 tucat škatlic 7 gold, posamne 80 kr.

Pravo borovniško žganje s soljo,

1 flaša 50 kr.

Voda lancasterske lilije

(Lancaster's Lily-Water.) Ta voda dá koži nenadejano belost in mehkost, jo obvaruje prezgodnjih gub ter naredi, da vido-ma zginejo. Dalje se rabi, da se preženo pege in mozoli, in se ozdravi naglo poka, ktere se naredo zaradi suše ali negladka. Z eno besedo, ta voda je pravi zaklad za toaleto, zarad česar jo po pravici vse dame, kterim je za lepoto mari, visoko cenijo in rabijo. **Cena flaše 1 gold.**

Naročila sunaj Ljubljane na zgoraj imenovane droge, kakor tudi na vsa druga zdravila se, če mogoče, s vratojočo pošto proti postnemu povzetju iserušjejo. Stroške za embalažo in ekspedicijo i. t. d. nagradijo gospodje komitenti.